

DABAS LIEGUMA „MAŅĢENES MEŽI” DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNA IZSTRĀDES UZRAUDZĪBAS GRUPAS PIRMĀS SANĀKSMES PROTOKOLS

Ventspils novada Rendas pagasta pārvaldē
„Vīgneri”, Renda, Rendas pagasts, Kuldīgas novads

2015.gada 18.jūnijā

Sanāksme sākas plkst. 11.20

Sanāksmi vada – Kristīne Vilciņa, Dabas aizsardzības pārvaldes Dabas aizsardzības plānošanas un uzraudzības eksperte

Protokolē – Vita Jevdokimova, SIA „METRUM” projektu vadītāja

Piedalās – dalībnieku sarakstu skatīt pielikumā. Sanāksmē nepiedalījās Latvijas Investīciju un attīstības aģentūras pārstāve Līga Jirjena, kā arī neparedzētu apstākļu dēļ projekta vadītāja no SIA „METRUM” puses Ilze Circene un SIA „METRUM” pārstāve Aija Melluma.

Dabas lieguma „Maņģenes meži” dabas aizsardzības plāna izstrādes uzraudzības grupas pirmā sanāksme

Ilmārs Bodnieks, SIA „METRUM” pārstāvis, projekta zinātniskais vadītājs, dod vārdu Dabas aizsardzības pārvaldes pārstāvei **Kristīnei Vilciņai**, kura teic ievadvārdus, kā arī aicina sanāksmes dalībniekus savstarpēji iepazīties, informējot par to, ko viņi pārstāv (institūciju, pašvaldību u.tml.).

I.Bodnieks iepazīstina ar dabas aizsardzības plāna teritoriju, uzsverot, ka samērā nesenā pagātnē dabas lieguma teritorija tika paplašināta par 500 hektāru lielu platību putnu sugu aizsardzībai, jo valstiskā līmenī tīcis nolemts, ka esošās putnu aizsardzības teritorijas kā šim, tā arī citiem dabas liegumiem, esot bijušas par šaurām. Tādējādi dabas lieguma „Maņģenes meži” teritorijas platība šobrīd pārsniedz 2000 hektāru.

Turpinājumā informē par līdz šim teritorijā nokartētajiem biotopiem, kā arī teritorijām, kur tas nav veikts. Norāda, ka šī projekta ietvaros izpēte tiks veikta fragmentāri, taču visa atlikusī teritorija tiks nokartēta, sākot no 2016.gada, kad tiks veikta visa Latvijas teritorijas kartēšana. Pašreizējā pieeja kartēšanai izvēlēta tā, lai netiktu nokartēti „salveida” biotopi, kas vēlāk radītu grūtības ar darba turpināšanu.

Sniedz informāciju sanāksmes dalībniekiem par īpašumtiesībām dabas lieguma teritorijā saskaņā ar Valsts zemes dienesta sniegto informāciju. Kopumā teritorijā ir 33 īpašumi, lielākais apsaimniekotājs ir AS „Latvijas Valsts meži”. Vairākas zemes vienības pieder arī privātpersonām, taču šīs platības ir nelielas.

I.Bodnieks stāsta par teritorijā esošo Bebrupīti un tās ietekmi uz teritorijas hidroloģisko režīmu. Vēl bez upītes teritorijā atrodas arī vairāki mākslīgi veidoti meliorācijas grāvji, kas caurmērā teritoriju padara mitru, kā rezultātā tajā izveidojies liels daudzums pārmitru mežu biotopu.

Turpina savu stāstījumu ar mežu biotopu apskatu, demonstrējot spēkā esošo Maņģenes mežu individuālo apsaimniekošanas noteikumu kartoshēmu, kurā redzama teritorijas vēsturiskā forma un mežu biotopi, kuri teritorijā aizņem vislielākās platības. Tiek pieminētas četras sūnu sugas, kuras visas ir iekļautas mikroliegumu sarakstā, un šī projekta ietvaros uz teritoriju dosies arī viena no Latvijas zinošākajām sūnu ekspertēm, lai pārbaudītu, vai teritorijā nav sastopamas arī vēl retākas sūnu sugas, jo teritorijā ir potenciāls šādu sugu attīstībai. Tāpat tiek pieminētas dabas liegumā sastopamās aizsargājamās putnu, abinieku un kukaiņu sugas. Pēcāk tiek stāstīts par teritorijā izveidotajiem mikroliegumiem, uzsverot medņu riesta vietas. Izsakās, ka 2003.-2004.gadā Kurzemē tika izveidoti ļoti daudz mikroliegumu putnu sugu aizsardzībai, vienlaicīgi ar Natura 2000 statusa iegūšanu, kas tādējādi šķiet neizprotami.

Solvita Reine, „Latvijas Valsts meži”, komentē, ka savulaik pašreizējie mikroliegumi bija īpaši aizsargājami iecirkņi bez pamatojuma, kas tur ir vērtīgs, savukārt, līdz ar vērtību noteikšanu, tika lemts par mikroliegumu izveidošanu.

I.Bodnieks izsaka minējumu, ka dabas liegumā „Maņģenes meži” varētu būt grūti administrēt ciršanas atļaujas, jo esošajā zonējumā ir trīs veidu zonas, mikroliegums un tā buferzona, tādēļ šis process varētu būt juridiski sarežģīts.

I.Bodnieks tālāk izsakās par Kuldīgas novada teritorijas plānojumu. Informē, ka pašvaldības teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos nav iekļautas papildus prasības šo teritoriju aizsardzībai, tādēļ teritoriju aizsardzībai un apsaimniekošanai tradicionāli tiek piegriezta mazāka vērība, un tikai izstrādājot dabas aizsardzības plānu, tiek pievērsta lielāka uzmanība konkrētajai teritorijai. Saskaņā ar teritorijas plānojumu, lielākā daļa dabas lieguma teritorijas ir noteikta kā meža teritorija, vēl liegumā ietilpst lauksaimniecības teritorijas un ūdeņu teritorijas. Norāda, ka teritorijām nav pietiekami augsta detalizācijas pakāpe.

Uz jautājumu, cik augstai būtu jābūt šai pakāpei, atbild, ka, piemēram, varētu iezīmēt mikroliegumu robežas.

Klāvs Svilpe, Kuldīgas novada pašvaldības aģentūra „Kuldīgas attīstības aģentūra”, komentē, ka šāda veida informācija tiek attēlota tematiskajās kartēs.

S.Reine komentē, ka teritorijas plānojumam jābūt cilvēkam saprotamam.

I.Bodnieks izsakās, ka arī par ainavu plānošanu teritorijas plānojumā tiek runāts vispārīgi.

Turpinājumā informē par dabas lieguma funkcionālo zonējumu, norādot, ka pašlaik teritorijā ir izdalītas četras zonas: stingrā režīma zona, regulējamā režīma zona, ainavu zona un neitrālā zona. Dabas lieguma individuālie aizsardzības un apsaimniekošanas noteikumi ir spēkā kopš 2003.gada, un šis esot viens no retajiem gadījumiem, kad individuālie noteikumi tiek izstrādāti pirms tiek izstrādāts dabas aizsardzības plāns. Vaicā sanāksmes dalībniekiem, vai kāds ir piedalījies minēto noteikumu sagatavošanā. Apstiprinājums netiek saņemts no klātesošajiem.

Turpinot par funkcionālo zonējumu, izsakās, ka no noteikumiem izriet, ka stingrā režīma zona veidota meža biotopu aizsardzībai, savukārt, regulējamā režīma zona paredzēta putnu ligzdošanas un uzturēšanās vietu aizsardzībai, kas nozīmē, ka šī pieeja zonu noteikšanai ir bijusi ļoti detalizēta un specifiska.

1.attēls. Uzraudzības grupas pirmā sanāksme Rendas pagasta pārvaldē (18.06.2015.)

Foto: SIA „METRUM”

Andris Janevics, *Valsts vides dienesta Liepājas reģionālā vides pārvalde*, komentē, ka stingrais regulējums faktiski attiecas tikai uz valsts mežu teritorijām.

I.Bodnieks informē, ka ainavu zonā un neitrālajā zonā ir atļauta galvenā cirte, un šajās teritorijās tas tiek arī realizēts. Norāda, ka dīvaina situācija izveidojusies ar zonu savstarpējo atrašanās vietu – piemēram, blakus stingrajai zonai atrodas vājāka režīma zona, vai blakus viss ir izcirsts, veidojot „saliņas”.

Monika Jansone, *Valsts meža dienesta Dienvidkurzemes virsmežniecība*, komentē, ka robežas ir sarežģīti administrēt.

I.Bodnieks apgalvo, ka pēdējo desmit gadu laikā situācija ir būtiski izmainījusies – pašreizējā situācijā teritorija ir kļuvusi daudz sadrumstalotāka, kas sagādā grūtības, piemēram, plānojot biotopu ekspertu darbu.

Turpinājumā ierosina diskusiju par teritorijas esošo situāciju un problēmām šīs teritorijas apsaimniekošanā. Aicina izteikties Lauku atbalsta dienesta *Dienvidkurzemes reģionālās lauksaimniecības pārvaldes* pārstāvi **Zandu Opmani** par teritorijā esošajām lauksaimniecības zemēm. Papildus informē, ka pēdējo divu gadu laikā visās šajās teritorijās ir veikta bioloģiski vērtīgo zālāju apsekošana un izvērtēšana, taču, saskaņā ar Dabas aizsardzības pārvaldes dabas datu pārvaldības sistēmā „OZOLS” pieejamo informāciju, lielākā daļa zālāju nav atzīti par bioloģiski vērtīgiem.

Z.Opmane izsakās, ka lauksaimniecības zemju platība ir ļoti maza, ir arī bioloģiski vērtīgie zālāji, taču lielākoties apsaimniekošana nenotiek, un liela daļa šo zemju ir aizlaistas atmatā.

I.Bodnieks piebilst, ka to droši vien ietekmē nelielais apdzīvoto vietu skaits. Vaicā AS „Latvijas Valsts meži” pārstāvei, vai uzņēmumam ir bijusi interese darboties medņu mikrolieguma teritorijā.

S.Reine atbild, ka medņu riesta teritorijas tiek apsektas (veikta inventarizācija) katru gadu, un, atkarībā no apsekojumu rezultātiem, tiek izvērtēts, kādus pasākumus veikt attiecīgajās teritorijās. Tā kā medņiem ir tendence pārvietoties arī ārpus mikroliegumu teritorijām, būtiski ņemt vērā šo apstākli dabas aizsardzības plāna izstrādes ietvaros.

I.Bodnieks komentē, ka pēc ornitologa informācijas, kurš jau ir veicis izpēti šajā pavasarī, medņi aktīvi riesto visās teritorijās, līdz ar to dabas aizsardzības plānā paredzami pasākumi, kurus nosaka attiecīgie normatīvie akti par mikroliegumiem.

L.Reine piebilst, ka svarīgi ir izvērtēt arī teritorijas ārpus mikroliegumiem.

I.Bodnieks vaicā, kāda ir situācija ar teritorijā esošo bebru populāciju un to veidotajiem dambjiem, kas rada ietekmi uz hidroloģiju.

Tiek komentēts, ka bebrs teritorijās kļuvis par dominantu sugu, kā rezultātā teritorija pārvērtusies par dūksnāju, kurā nelabprāt dzīvo citas sugas.

Tālākās diskusijas gaitā tiek secināts, ka ir svarīgi apzināt arī dabas liegumam pievienotās teritorijas, īpaši teritorijām, kurām nav noteikti individuālie noteikumi.

I.Bodnieks atbild, ka tas noteikti tiks darīts, jo tas, ka teritorijas pašlaik ir pievienotas, atsaucoties uz putnu direktoriju, nav pietiekami spēcīgi pamatots – ja tiek nokartēti biotopi šajās teritorijās, tad pamatojums šo teritoriju aizsardzības nepieciešamībai būtu daudz spēcīgāks. Izsakās, ka no jauno teritoriju īpašnieku puses varētu būt izjūtama krietna pretestība pret dabas aizsardzības pasākumiem, un īpašnieki varētu argumentēt to, pieprasot pierādīt, ka teritorijā attiecīgā suga patiešām māj.

M.Jansone izsakās, ka iepriekš šādā situācijā aizsardzības pasākumi tika pieņemti bez diskusijām un iebildumu uzklaušanās.

I.Bodnieks uzsver, ka īpaši rūpīgi tiks apsekota dabas lieguma teritorijas lejas daļa, kurā atrodas medņu mikroliegumi, lai atjaunotu informāciju un gūtu ieskatu par pašreizējo situāciju, jo pēdējā informācija tika iegūta 2009.-2010.gadā.

I.Bodnieks izsakās, ka var būt diskusijas par iespējām atcelt medņu mikroliegumu statusu – vai tas ir nepieciešams un vai aizsardzību var nodrošināt esošais zonējums.

S.Reine komentē, ka mikrolieguma statusa atcelšana nav arī vienkārša.

Sanāksmes dalībnieki turpina pārrunāt jautājumus saistībā ar mikroliegumiem. Tiek secināts, ka teritorijas plānojuma izstrādes ietvaros ir nepieciešams sniegt informāciju par mikroliegumu atrašanās vietu (nenorādot tās sugas, kurām izveidots mikroliegums), taču tos varētu attēlot kartoshēmā, nevis grafiskās daļas saistošajā daļā.

I.Bodnieks aicina sanāksmes dalībniekus sniegt komentārus vai ierosinājumus par dabas lieguma apsaimniekošanu.

No sanāksmes dalībnieku puses tiek minēts piemērs, ka, veicot mežsaimniecisko darbību (kopšanas cirti) dabas lieguma teritorijā, nav iespējams legāli izvest mežizstrādes materiālus caur konkrēto zonu, kur ir aizliegta mežsaimnieciskā darbība, ja arī ir dabisks piebraucamais ceļš. Šis jautājums ir īpaši aktuāls ziemas sezonā. Tiek izteikts ierosinājums, ka ekspertu grupa varētu izvērtēt iespējas sezonālu atļauju piešķiršanai mežsaimnieciskās darbības veicējiem vai t.ml.

I.Bodnieks vaicā, kāda ir situācija ar AS „Latvijas Valsts meži” ceļu būvniecību un atjaunošanu dabas lieguma teritorijā.

S.Reine atbild, ka dabas liegumā teritorijā nav atļauta ceļa būve, taču, ja notiek, tad notiek esošo ceļu ikdienas uzturēšanas darbi.

I.Bodnieks izsakās, ka acīmredzot pašlaik dabas lieguma teritorijā nenotiek nekāda saimnieciskā darbība.

S.Reine komentē, ka tā tas gluži nav, jo kopšanas cirtes tiek veiktas, savukārt neitrālajā zonā bija atļauta arī galvenā cirte.

I.Bodnieks piebilst, ka ainavas zonā arī atļauts viss, izņemot kailcirti. Turpina diskusiju par tūrisma infrastruktūras jautājumiem, vaicājot, kādi infrastruktūras objekti būtu nepieciešami nākotnē.

Sanāksmes dalībnieki vienojas, ka infrastruktūras objekti šajā dabas liegumā nav nepieciešami. Tāpat Kuldīgas novada pašvaldības pārstāvis informē, ka šobrīd ir uzsākta Kuldīgas novada teritorijas plānojuma grozījumu izstrāde, tādējādi dabas aizsardzības plāna risinājumus iespējams iestrādāt arī pašvaldības teritorijas plānojumā. Tiek noskaidrots, ka Ventspils novada teritorijas plānojumam šobrīd ir izstrādāta pilnveidotā redakcija, līdz ar to tā izstrāde jau gandrīz noslēgusies.

Atbildot uz *Latvijas ornitoloģijas biedrības* pārstāvja **Viestura Ķerus** jautājumu, **I.Bodnieks** informē par dabas aizsardzības plānā iesaistītajiem sugu un biotopu aizsardzības jomas ekspertiem.

I.Bodnieks informē, ka no Valsts meža dienesta ir saņemti dati par medījamo dzīvnieku sugām.

V.Ķerus vaicā, kuri eksperti un kādā veidā vērtēs, kurās vietās būtu saglabājamās bebraines upes.

Sanāksmes dalībnieki pārrunā jautājumus saistībā ar bebru populācijām. Tiek izteikts priekšlikums, ka ekspertu lokā būtu nepieciešams eksperts, kurš pārzin bebrus.

I.Bodnieks komentē, ka, iespējams, labākie bebru eksperti ir vietējie mednieki. Informē, ka dabas aizsardzības plāna izstrādē tiešā veidā nav iesaistīti mednieki vai mednieku kolektīvi. Informatīvajā sanāksmē tās dalībniekiem tika vaicāts, cik šajā teritorijā ir mednieku kolektīvu, taču atbilde netika saņemta.

M.Jansone komentē, ka teritorijā aktīvi darbojas viens vai divi medību kolektīvi.

Daina Bojāre, *Dabas aizsardzības pārvalde*, jautā, vai šajā teritorijā ir aktuāls mežacūku jautājums.

S.Reine izsakās, ja šos dzīvniekus neviens netramdīs, tad viņi arī būs.

Daina Tāfelberga, *laikraksts „Kurzemnieks”*, jautā, vai teritorijā ir arī kādi vērā ņemami ūdensobjekti.

I.Bodnieks atbild, ka lielākā ir Bebrupīte, kā arī ir vēl diezgan daudz mākslīgi raktu grāvju.

K.Vilciņa izsakās, ka aktivitāte no zemes īpašnieku puses nav bijusi, kas droši vien skaidrojams ar to, ka teritorijā neviens nedzīvo.

Sanāksmes dalībnieki pārrunā jautājumus saistībā ar zemes īpašniekiem.

V.Ķerus vaicā, kāds ir kopējais plāna grafiks un nākamās tikšanās reize.

I.Bodnieks atbild, ka nākamā tikšanās reize paredzēta augustā vai septembrī, kad eksperti būs veikuši izpēti.

K.Vilciņa komentē, ka oktobra beigās dabas aizsardzības plānam jābūt izstrādātam un nodotam sabiedriskajai apspriešanai.

V.Ķerus vaicā, vai ir paredzēti sugu un biotopu ekspertu darbi arī 2016.gadā.

I.Bodnieks atbild, ka izpēti nākamgad vairs netiks veiktas, jo, atbilstoši laika grafikam, 2016.gada sākumā jau būs dabas aizsardzības plāna izstrādes noslēguma posms, kad tas tiks iesniegts Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijai ministra rīkojuma pieņemšanai par tā apstiprināšanu. Informē, ka pašvaldību piekrišana par izstrādāto dabas aizsardzības plānu ir jāsaņem līdz 2015.gada beigām.

Diskusijas turpinājumā tās dalībnieki pārrunā jautājumus saistībā ar dabas lieguma individuālajiem aizsardzības un izmantošanas noteikumiem. Tās laikā I.Bodnieks piemin specifiskus punktus, kurus ir grūti viennozīmīgi interpretēt – „Veikt īpaši aizsargājamo sugu un dzīvotņu saglabāšanas pasākumus”. Izsakās, ka šis punkts var izraisīt pretrunas apsaimniekošanā. Arī punkts „Stingra režīma zonā ir aizliegts veikt mežsaimniecisko darbību” nonāk kaut kādā ziņā pretrunā.

I.Bodnieks piemin, ka pēdējā laikā noteikumu punkti, kurus mēģina pārnest individuālajos noteikumos, tiek izsvīroti un dokumenti tiek padarīti daudz vienādāki. Kā piemēru min Ķemeru nacionālo parku, kuram apsaimniekošanas plānā tika piedāvāti dažādi individuāli risinājumi specifiskajām problēmām, taču gandrīz visi tika izsvīroti, tādēļ jāpārskatās, ka arī šīs teritorijas individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi beigās varētu līdzināties ministrijā pieņemtam „šablonam”. Tāpat atzīmē, ka dabas lieguma „Maņģenes meži” noteikumu galvenais mērķis ir ierobežot mežsaimniecisko darbību teritorijā.

Tiek uzsākta diskusija par Maņģenes mežu aizsardzības prioritātēm. Sanāksmes dalībnieki izsakās, ka prioritātes tiek ņemtas vērā, jo paredzētie aizsardzības pasākumi attiecas uz retajiem augiem un dzīvniekiem, nevis tādām sugām, kas tiek uzskatītas par kaitēkļiem, piemēram, stirnām un mežacūkām.

Uz jautājumu, kāds ir šis īpaši aizsargājamās dabas teritorijas izveidošanas mērķis, **I.Bodnieks** atbild, ka pašreizējos noteikumos nav minēts tāds mērķis kā augu vai dzīvnieku sugu aizsardzība, taču katras atsevišķās zonas aprakstā ir minēts tās izveidošanas mērķis, piemēram, stingrā režīma zona ir izveidota, lai aizsargātu reto un īpaši aizsargājamo putnu sugas un to dzīvotnes, kā arī retās un tipiskās mežu ekosistēmas.

V.Ķerus komentē, ka, izveidojot Natura 2000 teritoriju, tiek definēts, uz kuras direktīvas pamata un kādām sugām vai biotopiem attiecīgā teritorija ir izveidota.

Diskusijas dalībnieki pārrunā jautājumus saistībā ar plānoto teritorijas kartēšanu.

K.Vilciņa jautā, kāda situācija ir kompensāciju jautājumā – vai iedzīvotāji ir informēti par iespējamajiem pieteiktiem kompensācijām, kas attiecas uz mežsaimnieciskās darbības ierobežojumiem.

I.Bodnieks atbild, ka ir mēģināts iegūt datus no Dabas aizsardzības pārvaldes, taču informācijas ieguve ir laikietilpīga, jo tā nav datorizēta.

M.Jansone piemetina, ka šis jautājums ticis risināts ar rīkojuma palīdzību.

I.Bodnieks vaicā, vai Valsts meža dienestam ir informācija par to, kuriem īpašniekiem ir izmaksātas kompensācijas.

M.Jansone atbild, ka neesot šādas informācijas.

Sanāksmes dalībnieki turpina diskusiju par kompensācijām.

Ņemot vērā, ka komentāru vai ierosinājumu no uzraudzības grupas sanāksmes dalībniekiem vairāk nav, **I.Bodnieks** pateicas sanāksmes dalībniekiem par klātbūtni un slēdz sanāksmi.

Sanāksme beidzas plkst. 13.20

Sanāksmes vadītāja /personiskais paraksts/ K.Vilciņa

Sanāksmes protokolētāja /personiskais paraksts/ V.Jevdokimova

Dabas aizsardzības plāns tiek izstrādāts Norvēģijas finanšu instrumenta 2009.–2014.gada perioda programmas „Kapacitātes stiprināšana un institucionālā sadarbība starp Latvijas un Norvēģijas valsts institūcijām, vietējām un reģionālām iestādēm” projekta Nr.4.3-24/NFI/INP-003 „Latvijas īpaši aizsargājamo dabas teritoriju integrācija teritorijas plānojumā” ietvaros

DABAS LIEGUMA "MAŅĒNES MEŽI"
DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNA IZSTRĀDES UZRAUDZĪBAS GRUPAS
18.06.2015. SANĀKSMES DALĪBNIEKU SARAKSTS

Nr. p.k.	Vārds, uzvārds	Pārstāvniecība	Kontaktinformācija	Piezīmes
1.	Kristīne Vilciņa	Dabas aizsardzības pārvalde		
2.	Klāvs Svilpe	Kuldīgas novada pašvaldības aģentūra "Kuldīgas attīstības aģentūra"		
3.	Andris Janevics	Valsts vides dienesta Liepājas reģionālās vides pārvalde		
4.	Zanda Opmane	Lauku atbalsta dienesta Dienvidkurzemes reģionālā lauksaimniecības pārvalde		
5.	Monika Jansone	Valsts meža dienesta Dienvidkurzemes virsmežniecība		
6.	Solvita Reine	AS "Latvijas Valsts meži"		
7.	Līga Jirjena	Latvijas Investīciju un attīstības aģentūra		Nepiedalījās
8.	Viesturs Ķerus	Latvijas ornitoloģijas biedrība		
9.	Ilze Circene	SIA "METRUM"		Nepiedalījās
10.	Aija Melluma	SIA "METRUM"		Nepiedalījās

11.	Ilmārs Bodnieks	SIA "METRUM"		
12.	Vita Jevdokimova	SIA "METRUM"		
13.	Daina Bojāre	Dabas aizsardzības pārvalde		
14.	Daina Tāfelberga	Laikraksts "Kurzemnieks"		